

AMOR DE MARE

Fa deu anys que és mort i encara diuen que el senten com canta el “Kirie” i fa rodolar còdols de riu per l’escala de casa... Que només ho faci les nits de tempesta, i que ells siguin els únics que ho senten, no els fa entrar en raó, a aquesta colla de carallots...

Són gent rústica, de terra endins, en aquest poble. Amb el cap ple de les beneiteries que els hi posa el capellà, mentre es va cruspint totes les cuixes del pollastre, i li deixa al meu home, que és l’amo, la ronyonada. Cada dia em pregunto com hi he pogut venir a parar jo aquí, a aquest destí equivocat. Jo era feliç a la fàbrica, allà filava la llana amb les altres noies de sol a sol, però el diumenge al matí ens pintàvem els llavis ben vermells i sortíem a presumir. Els xicotots ens miraven i ens llançaven floretes picants, perquè les filadores érem les úniques que portàvem els llavis tan vermells, i quan sortíem de casa i els pares ja no ens veien, ens arremangàvem la faldilla un trosset amunt per deixar entreveure una mica de genoll.

M’hauria pogut casar amb algun xicot de vora mar, com jo, si aquella maleïda verola no m’hagués deixat esguerrada. Vaig passar molts dies al llit lluitant entre la vida i la mort entre deliris, fins que un dia, el senyor metge em va passar la mà pel front, i pensant que jo no ho sentia, li va dir fluixet a la mare:

-La noia es curarà, no us amoïneu, però no podrà tenir criatures...

La mare es va empassar els mocs i no va dir cap paraula, només va acotar el cap.

Jo hauria callat i alabat sia Déu, però la mare estava convençuda que aquest mateix Déu castigava amb els rigors de l’infern les dones mentideres. I per això, les dues vegades que un noi del poble va enviar els seus pares a demanar la meva mà, els pares del noi se’n tornaven tot moixos cap a casa seva, i el noi no em tornava a mirar mai més. Va anar corrent la veu, i llavors ja només em van anar al darrera els homes casats i els xicotots de mala casa, que tenien intencions de tot menys de casar-se.

La mare es va entristir tant que es va anar deixant anar a poc a poc. I al pare se li va fer una arruga molt fonda que li creuava el front de banda a banda, i se li va tornar la mirada molt fosca.

Jo i l’Angeleta, la meva amiga de la fàbrica a qui l’home havia deixat perquè l’havien atrapada fent-se petons amb l’encarregat, cada dia ens pintàvem els llavis més vermells, i cada dia demanàvem més anys quan anàvem al cafè al sortir de la fàbrica.

Aquell dia, uns jornalers que havien vingut de fora ens van convidar als beures, i ens vam anar animant fins que vam acabar totes dues amb les faldilles arromangades fins a mitja cuixa i ballant claqué al damunt d’una taula. Algun malànima devia anar a avisar el meu pare, perquè de cop i volta el vaig veure aparèixer per la porta del cafè, vermell com un perdigot i amb els ulls mig desorbitats de la ràbia. Em va fer saltar de la taula amb un ventallot i em va arrossegar per la orella fins a casa. I des d’aquell dia no em va tornar a dirigir la paraula, i va obligar la mare a venir-me a recollir cada dia a la sortida de la fàbrica, per acompanyar-me fins a casa. No em deixaven sortir sola al carrer per res, i jo em corsecava de ràbia tancada a la cuina de casa, escoltant radionovel·les tothora i odiant tot el món.

Al cap d’uns mesos, ens va arribar una carta dels sogres de la meva cosina Júlia, per comunicar-nos que ella havia mort de tifus i havia deixat un vidu desconsolat i dos vailetets petits. I demanant si jo voldria casar-me amb el seu fill i fer de mare als dos nens. Després de gairebé un any de silenci, el pare només em va dir que ja sabia el que em tocava. I la mare va començar a fer-me la maleta saltant d’alegria i cridant que quina sort que havia tingut, perquè el Ramon era molt bon home, la casa era molt rica i gran, i podria criar dos fills com si fossin meus. Jo a la cosina Júlia amb prou feines la recordava, i a l’home i als nens no els havia vist mai, fins que la mare va treure del sobre una foto on es veia un home molt eixerit i dos nens ben fesonomiats, però amb una cara molt trista. El gran amb la mirada perduda, i el petit, que devia tenir tres o quatre anys, arrapat a un osset de peluix tot espellifat. I aquí vaig venir a parar, a aquest coi de poble d’alta muntanya, sense altra feina que mirar de governar aquesta casa tan gran, sense un mal bar on anar a fer el meu anisset,

sense l'Angeleta, sense el pintallavis, sense els xicots de la fàbrica que em feien l'ullet. Envoltada de vinyes, de camps, de bèsties, d'aquest home meu tan ben plantat però que mai m'ha mirat com es mira a una dona, perquè es passa el dia pensant en les mussaranyes, remenant el foc i acaronent el llom pelut del seu gossot negre. I amb els dos nens a qui havia de fer de mare, però que ja del dia que vaig arribar, em vam mirar amb ulls de por i els llavis molt serrats i em van començar a dir "tia" amb to respectuós i distant.

I jo no sóc pas dolenta, no, encara que tots s'ho pensin. El que passa és que ningú m'hi vol, aquí, sobretot el més petit. I jo miro de fer el millor per ells. El fill gran ja l'he enviat a Barcelona a aprendre de sastre amb un oncle nostre, perquè no se sap mai. I el petit el vull portar al seminari, però el meu home diu que no, que encara és massa xic... però si ja té set anys! li dic jo, i ell que no. Però jo no sóc pas dolenta, no, encara que tots s'ho pensin. El que passa és que els nens m'odien i jo sóc totalment incapaç d'estimar-los... I no hi puc fer res més, la vida m'ha fet així.

Carme Via Sala

CATALÀ SEGÚ

La data del seu naixement va ser premonitòria. Va venir al món el catorze d'abril de mil nou-cents trenta-u, el dia que es proclamà la segona república. El seu pare, catalanista de soca-rel, l'inscriví amb el nom d'Oriol. Donat que els cognoms eren Català per part de pare i Segú per part de mare, ja es podia entreveure que la seva no seria una existència qualsevol. Tenia tres germans més grans, anomenats Jordi, Pau i Bernat. Quan finalitzà la guerra civil i s'abolí la república, les autoritats i les circumstàncies obligaren al pare a castellanitzar els noms dels fills, passant a ser oficialment Jorge, Pablo i Bernardo a efectes legals. Però per a l'Oriol no van trobar cap traducció. Un altre senyal. Passaven els anys de repressió com podien de cara en fora, ves quin remei! A casa, però, seguien la seva formació instruïts pel cap de família. El mil nou-cents cinquanta-u, l'Oriol, convertit en un jove alt i cepat, en plegar de treballar als vespres, es reunia clandestinament amb altres amics i feien volar coloms exposant iniciatives progressistes i de canvi, farts com estaven de tant d'obscurantisme. De paraula fàcil, era el que portava la veu cantant a les trobades. Un vespre era tant el seu enardiment reivindicatiu, que en mig de la dissertació de cop i volta es posà a tremolar tot. Els altres l'estiraren a terra però les convulsions continuaven. No sabien què fer. Calia fer-lo sortir d'allà però si els enxampaven se'ls cauria el pèl i alguna cosa més. Com van poder, l'alçaren i el tragueren fora al carrer. El més gran va marxar corrent comes ajudeu-me a demanar auxili. El metge titular de l'hospital, un erudit de llarg bigoti i aspecte famèlic, etzibà als pares sense embuts que el noi havia entrat en estat de coma, la qual cosa no era, al seu parer, ni bona ni dolenta. Calia esperar.

El temps passava, mesos, anys, moriren els pares i els germans es van haver de responsabilitzar del malalt. El cas començava a ser conegut arreu del país. Els nous avenços que es produïen en la ciència mèdica els aplicaven a l'estrany malalt ràpidament a manera de prova. En aquests nous procediments, sovint hi eren presents estudiants de medicina de les universitats d'arreu del país. La circumstància no tenia precedents. El divuit d'abril de dos mil catorze es produí l'esdeveniment més esperat des de feia anys i panys: s'havia proclamat la independència i els Català Segú estaven de celebració. En mig de l'eufòria, quan en Jordi, l'únic germà que quedava viu, alçà la copa per fer un brindis sonà el telèfonvisió, l'últim invent que havien instal·lat recentment a la casa. Una noia bonica de dolça veu els informava des de l'hospital que l'Oriol donava clares mostres de despertar i els demanava que es personessin al centre hospitalari com més aviat millor. Els doctors els van dir que en aquells moments un equip li estava realitzant un reconeixement exhaustiu amb tota mena d'aparells per determinar la certesa de la probable curació.

Els advertiren que calia fer pinya entre tots a fi d'assumir la situació tant de temps esperada. Els psicòlegs els aconsellaren la seva permanència al centre uns dies més fins a fer-se càrrec de les circumstàncies actuals, doncs havia dormit seixanta-tres anys i el món no era ni de bon tros com

l'havia deixat. Per explicar a l'Oriol la raresa del seu cas, es formà un equip mèdic especial (psicòlegs, neuròlegs, traumatòlegs, uròlegs, etc.) assistit en tot moment per un sofisticat aparell de reanimació, no fos que les emocions que li venien li comportessin un xoc fatal.

Naturalment, no recordava res de res, ni tant sols quin era el seu nom, però passats només uns moments, com si agafés embranzida, començà a relatar fil per randa noms, dates, situacions i episodis viscuts per tota la família fins el dia del seu ingrés. Un dels metges demanà a una auxiliar que li apropés un mirall. L'esglai fou notable, tenia vuitanta-tres anys, el rostre solcat d'arrugues, cabell blanc i aspecte de vellet respectable però malgrat tot ben conservat.

Com que en Jordi ja era massa gran, els nebots, que també eren tres, prengueren el relleu d'anar a visitar el malalt. Per a ells l'Oriol era el tiet de la màquina, doncs no l'havien conegut mai despert. Decidiren que cada dia, per torns, el posarien al corrent dels canvis socials, polítics i familiars ocorreguts.

Així dia rere dia li anaven explicant des de l'invent de la televisió a l'arribada del primer home a la lluna, dels ordinadors a la llarga malaltia que acabà amb la mort del dictador, la constitució, l'intent de cop d'estat, l'estatut i la tornada del president exiliat, els Jocs Olímpics celebrats a la ciutat, el canvi de moneda, el llibre electrònic, el telèfonvisió, etc.

Sorpresa, perplexitat, alegria, tristor, ràbia, astorament. Els ordinadors mèdics conclogueren en l'informe que ja estava perfectament preparat per sortir al carrer i passar la resta de la vida amb certa normalitat. Llavors feren públic el desenllaç en el canal televisiu de divulgació científica més famós en hora de màxima audiència, cosa que donà publicitat tant al centre com al personal de l'insigne hospital. Des d'aquell moment tots els canals oferiren grans sumes de diners al protagonista perquè aparegués en els seus programes, i així des de casa, ell que gairebé no havia treballat en sa vida, esdevingué un home ric en poc temps.

Aquesta popularitat no va passar desapercibuda per a la classe política del moment, convençuda que la recent estrenada independència era la causa de l'espectacular curació. Amb els antecedents del personatge, no podia ser sinó signe de bon auguri per al futur del jove estat. Per això van decidir honrar l'Oriol amb la més alta condecoració del país.

En mig de l'acte, mentre es disposava a rebre la distinció de mans de la presidenta, irromperen a la sala un grup de mossos d'esquadra armats fins a les dents cridant tots a terra, s'asseguin cony. L'ancià es girà i exclamà astorat, dirigint-se als nebots: No m'havíeu explicat ja alguna cosa semblant?

3. *Eva Hipólito*

Corro

Corro. Fa calor i corro. M'atabalo i corro. Corro per la gespa, que és tova i que es fa sentir als peus com dient-me que vaig massa de pressa. Corro molt, esbufegant cada glop d'aire com si m'hi anés la vida, com si ja no n'hi hagués més. Corro. Corro i suo. Noto com la suor em va mullant tot el cos, però jo continuo corrent, histèric i foragitat. Corro sense parar. El cor em batega cada cop més fort, tan fort que potser el sents i tot, sents el seu batec, el sents? Toc-toc, toc-toc, toc-toc... Oi que el sents? Vol sortir cap a fora, també vol córrer per la gespa, però jo no el deixo pas, no, només continuo corrent i corrent ple d'ansia, anant a corre-cuita, com si el lloc a on vaig hagués de marxar d'on és, com si algú volgués desplaçar-lo i fer que ja no fos a aquell mateix lloc, sinó a un altre lloc, més lluny. O enlloc. Corro. Corro com si se'm fes tard, com si estigués a punt de no arribar a temps. Només per un segon, no hi arribaria per culpa d'un maleït segon! M'afanyo cada cop més, una mica més, i més i més... L'angoixa em trasbalsa, em cega, em fa oblidar coses, moltes coses. Ja no recordo com era la sensació de tranquil—litàt que se sent quan et despertes un diumenge al matí i sents els ocells com piulen, contents, i veus com el sol entra per la finestra i saps que aquell dia pots descansar, que no cal ni tan sols que et llevis, que pots continuar allà estirat, mig endormiscat,

escoltant la música que surt del gramòfon de la saleta, amb aquells violins tan dolços, aquell ritme tan suau que t'entra per les orelles i et relaxa... No, no la recordo pas, la sensació, només continuo corrent i suant i esbufegant. Esbufego i corro. Noto com l'aire em frega la cara. M'entra per la boca i vol fer veure que és com l'aigua que vull beure, l'aigua que voldria que em mullés. Tinc set. Molta set. I cansament. Però corro. Corro amb la llengua fora, regant la gespa amb la meva saliva. El vent em despena encara més i els ulls, que es cansen de veure tanta carrera, ja comencen a plorar. Gairebé no veig el que miro. De fet, ni tan sols miro, només corro. Corro sense recordar d'on vinc ni cap a on vaig, l'important és que corro cada cop més de pressa. La inquietud em fa córrer atropelladament, no hi ha lloc per a l'ordre, no hi ha lloc per al descans, no hi ha lloc per a meditar. No recordo ja quan vaig començar a córrer, potser porto tota la vida corrent, des que vaig néixer? Sí, potser és això, em sento com si hagués estat des de sempre corrent, així, d'aquesta manera, amb ànsia, amb pressa, nerviós i inquiet. Tinc gana i tinc set, però jo continuo corrent, perquè necessitava córrer, perquè potser fa temps que no corro. Corro com aquell home a qui se li escapa l'únic autobús que li hauria permès arribar a la trobada més important de la seva vida i corro amb la urgència d'un lladre que ve de robar i que no vol que l'enxampin, perquè el botí que porta és massa valuós, aquest cop és massa valuós com per deixar-se enxampar. No, aquesta vegada no pot permetre que l'enxampin. Abans la mort! Corro com si fos una ambulància que corre pels carrers deserts d'un diumenge, amb un moribund a dins que no vol fer tard a l'hospital, que no vol que se li escapi la vida per culpa d'arribar massa tard, i corro com si la mateixa ambulància em volgués atropellar.

Corro perquè sóc un gos, i els gossos bé hem de córrer.